

Acroloxus lacustris (Linnaeus) in Israël)

door Henk K. Mienis

Het kopslakje Acroloxus lacustris (Linnaeus, 1758) leeft wijd verspreid over het grootste deel van Europa en hier en daar in West-Azië (Hubendick, 1972:122). Als milieu geeft ze de voorkeur aan stilstaand zoet water met een rijke vegetatie, die meestal dienst doet als substraat voor Acroloxus lacustris.

In ZW-Azië komt deze soort slechts zeer verspreid voor. Tot voor kort was de meest zuidelijke vindplaats het gebied van Ephesus ten zuiden van Izmir (Smyrna), Turkijë (Bilgin, 1967:27). In een notitie betreffende de zoetwater mollusken van de moerassen van Kurdani in Galilea, Israël, heb ik er echter op gewezen, dat deze soort ook daar voor komt (Mienis, 1970:53).

In zijn verslag van de pleistocene afzettingen uit de omgeving van Ubeidiya en Ha'On (beide ten zuiden van het meer van Tiberias) en die van Gesher Benot-Ya'acov, vermeldt Tchernov (1973: 31,39 en 45) Ancylus fluviatilis (Müller, 1774) van al deze vindplaatsen en vermeldt tevens dat deze soort ook nog recent in grote aantallen op Cyperus papyrus voorkomt in wat over is van de Huleh moerassen. Zijn afbeelding van Ancylus fluviatilis van Gesher Benot Ya'acov (Mindel-periode) wijst er echter op dat we hier niet te doen hebben met Ancylus fluviatilis maar met Acroloxus lacustris.

Ook alle recente exemplaren afkomstig uit de Huleh moerassen, die bestudeerd konden worden in de collectie van de Hebreeuwse Universiteit in Jerusalem, behoren tot Acroluxus lacustris. Het is echter zeer goed mogelijk dat onder het fossiele materiaal zich ook Ancylus fluviatilis bevindt. In de collectie van de Hebreeuwse Universiteit bevindt zich namelijk een monster van deze soort afkomstig van pleistocene afzetting in de omgeving van Degania Aleph, iets ten noorden van Ubeidiya. Dit probleem kan alleen opgelost worden door het controleren van al het materiaal dat Tchernov ter beschikking stond. Dit materiaal is echter (nog) niet in de collectie van de Hebreeuwse Universiteit opgenomen, zodat we nog geen oordeel kunnen geven.

Kort samenvattend kunnen we echter zeggen dat Acroluxus lacustris reeds gedurende het pleistoceen in Israël aanwezig was (afzettingen uit de Mindel-periode van Gesher Benot Ya'acov) en op dit moment nog levend voorkomt in de Huleh en de Kurdani moerassen. Met Schütt (1973:332) ben ik het eens dat we hier waarschijnlijk te maken hebben met een relict uit een tijd dat de klimatologische omstandigheden voor deze soort beter geschikt waren. De twee vindplaatsen waar Acroluxus lacustris tot nog toe in Israël werd aangetroffen, zijn de meest zuidelijke in zijn algemene verspreiding. Er is een kleine kans dat deze soort ook voorkomt in de oorsprong van de Yarkon. De rivier vormt hier een prachtige kom met een nog ongestoorde rijke vegetatie van waterplanten. Tot nog toe werd zij hier echter nog niet gevonden (Mienis, 1974).

Het voortbestaan van Acroluxus lacustris in Israël is echter onder voortdurende bedreiging. De Huleh moerassen zijn door drainage reeds tot een miniem natuurreserveaat teruggebracht, terwijl de moerassen van Kurdani deze zomer vrijwel droogstonden vanwege de geringe regenval in het winterseizoen 1972/1973. Het is dus de vraag of deze soort nog lang tot de recente molluskenfauna van Israël gerekend kan worden.

Literatuur.

- Bilgin, F.H., 1967. Ecological and systematical research on the living gastropods in fresh water in the vicinity of Izmir. Sci. Rep. Fac. Sci. Ege University, 36: 1-54.
- Hubendick, B., 1972. The European fresh-water limpets (Ancylidae and Acroloxidae) Inf. Soc. Belg. Malac., 1 (8-9): 109-126.
- Mienis, H.K., 1970. Some notes on freshwater mollusca from the marshes of Kurdani, Galilee. Argamon, 1 (2): 51-54.
- Mienis, H.K., 1974. Zoetwater mollusken van de rivier de Yarkon ter hoogte van Tel Afeg. De Kreukel (Amsterdam), in druk.
- Schütt, H., 1973. Die Mollusken eines jungpleistozänen Seeprofiles im Becken von Damaskus. Z. Geomorph. (N.F.), 17 (3): 319-335.
- Tchernov, E., 1973. On the Pleistocene Molluscs of the Jordan Valley. Israel Acad. Sci. & Hum. (1973): 1-50, 7 plt.

Adres van de schrijver:
The Hebrew University of Jerusalem
Department of Zoology,
Section Mollusca,
Jerusalem, Israël.